



Ahmet İYİMAYA
Amasya Milletvekili

2/258
1312/3508

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

20.dönemde 2/932 sıra sayısıyla işlem gören ve sonuçlandırılmaması sebebi ile hükümsüz kalan " Siyasi Partiler Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifi "'ni iç tüzüğün 77/1 hükmü çerçevesinde yeniliyorum.

Gereği talep olunur.30.07.1999

Saygılarımla.
Ahmet İYİMAYA
Amasya Milletvekili

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Kom.	
Esas Kom.	Anayasa
Tarih	5.8.1999 2/208
BAŞKAN	M. İ. A. Z. F. 1/5

2068

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA)86

Siyasi Partiler Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arzederiz.

Hasan KORKMAZCAN
Denizli Milletvekili

Tet. Kan. 18. maddesiyle
iç. m. 18. maddesiyle
Mehmet Ali SAHİN
İstanbul Milletvekili

Mustafa KAMALAK
K. Maraş Milletvekili

Uğur AKSÖZ
Adana Milletvekili

Nejat ARSEVEN
Ankara Milletvekili

Ahmet YILMAYA
Amasya Milletvekili
(18. m. 18. maddesiyle)

Metin BOSTANCIOĞLU
Sinop Milletvekili

Mümtaz SOYSAL
Ankara Milletvekili
Zongulak

Seyfi OKTAY
Ankara Milletvekili

Atila SAV
Hatay Milletvekili

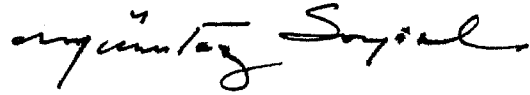
Turhan GÜVEN
İçel Milletvekili
(18. m. 18. maddesiyle)

AMM.B.T.
...
...
...

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Korn.	
Esas Korn.	1704059
Tarih	3.11.1997 2/932
K. Md.	K.D.Bşk. 18. m. 18.
Başkan	Hümmetçü

Zonguldak Milletvekili Mümtaz Soysal'ın
18. maddeye ilişkin şerhi

Asıl yasanın 103. maddesinde, "Bir siyasi partinin Anayasa'nın 68. maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne aykırı eylemlerin işlendiği bir odak haline gelip gelmediği Anayasa Mahkemesi'nce belirlenir" ibaresinden önce "odak hali" kavramının kısaca, fakat yürürlükteki 103. maddedekinden farklı biçimde yeniden tanımlanmasının doğru olacağı inancındayım.



Mümtaz Soysal
Zonguldak Milletvekili

DOĞRU YOL PARTİSİ MİLLETVEKİLLERİNİN MUHALEFET ŞERHİ

Çerçeve 18. inci maddede düzenlenen 103' üncü maddede, büyük ölçüde Mümtaz Soysal'ın geliştirdiği ve kimi eklemelerde bulunduğumuz şekilde, odak kavramının normatif tanımının yapılması gerekir. Aksi takdirde Anayasanın ilgili maddesinin son fıkrası gereğince uyum yapılmış olmadıktan başka her yargı kolunda olduğu gibi muhtelif zamanlarda içtihatdan dönme yoluyla oluşacak farklı uygulamalarla siyasal partiler için zorunlu kurumsal teminat sağlanmamış olur. Bütün partilerin uzlaşabileceği odak tanımının teklif biçiminde hazırlık çalışmalarına ve kural olarak yasaya yansımaları gerekir.

Ahmet İyimaya
Amasya Milletvekili

Turhan Güven
İçel Milletvekili

3

Madde 18. Siyasi Partiler Kanununun 103.maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bir Siyasi Partinin Yasak Eylemlere Odak Olması Hali

Madde 103. Bir siyasi partinin Anayasanın 68.maddesinin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü temelli kapatılmasına, ancak, onun bu nitelikteki fiillerin işlendiği bir odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespit edilmesi halinde karar verilir.

Bir siyasi partinin yukarıdaki fıkra yazılı eylemlerin odağı haline gelip gelmediği, o parti üyelerinin yahut organlarının ya da ^{yan} kuruluşlarının yoğun şekilde bu nitelikteki tutum ve davranışlar içine girip girmediklerinin parti merkez organlarınca sarahaten veya zımnen benimsenip benimsemediğinin Anayasa Mahkemesince saptanmasıyla belirlenir.

Partilerarası Uyum Komisyonu Başkanlığına
Uyum komisyonunda görüşülen "Siyasi partiler kanununda
değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifinin 18. maddesi ile
yeni den düzenlenen 103. madde üzerinde ittifak sağlanma-
dığından, ilgili maddeleri yukarıdaki şekilde düzenlenmesini
arz ederiz.

Mehmet Ali Şahin
RP. İstanbul mv.
Uyum Komisyonu üyesi

Muhsin Karaman
RP. K. M. mv.
Uyum Komisyonu üyesi

Ahmet İrfan
DYP / Ankara mv.
Uyum Komisyonu üyesi

Tuğrul Güllü
DYP / İstanbul mv.
Uyum Komisyonu üyesi

Muhsin Şahin
DYP / Ankara mv.
Uyum Komisyonu üyesi

Mehmet Başer
DYP / Ankara mv.
Uyum Komisyonu üyesi

6
3

GENEL GEREKÇE) BB

23.7.1995 tarihli ve 4121 sayılı Kanunla, Anayasanın siyasi partilerle ilgili hükümlerini düzenleyen 68 ve 69 uncu maddeleri değiştirilmiştir. Bu değişiklikle siyasi parti kurma hakkının sınırları yeniden düzenlenmiş, yan kuruluşlar kurma yasağı kaldırılmış, siyasi partilere ticari faaliyet yasağı getirilmiş, siyasi partilerin gelir ve giderleriyle mal edinimlerinin denetiminin Anayasa Mahkemesince yerine getirileceği ve bu konuyla ilgili yöntem ve uygulanacak yaptırımların Kanunla düzenleneceği esası öngörülmüş; siyasi partilerin yurt dışı örgütlenmeleri ve kapatılmalarıyla ilgili düzenlemeler getirilmiştir.

Anayasanın 68 ve 69 uncu maddelerinde gerçekleştirilen bu değişikliklere uygulama kabiliyeti kazandırılması 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun ilgili hükümlerinin değiştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Siyasi parti grupları temsilcilerinden oluşan özel komisyonun vardığı mutabakat sonucu hazırlanıp grup temsilcisi milletvekilleri tarafından imzalanan teklifimiz bu amaçla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ) 83

MADDE 1.- Siyasi Partiler Kanununun kapsamla ilgili 2 nci maddesine Anayasanın 69 uncu maddesinde yapılan değişikliğe paralel “mal edinimleri” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2.- Bu madde ile Siyasi Partiler Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır. İkinci fıkrada “siyasi partiler, Anayasa ve kanunlar çerçevesinde önceden izin almaksızın serbestçe kurulurlar” hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm hem Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasına, hem de Siyasi Partiler Kanunu ile diğer kanunlara gönderme yapmaktadır. Bu nedenle 5 inci maddenin son fıkrasında yer alan yasaklar gereksiz hale gelmektedir.

MADDE 3.- Siyasi partilerin teşkilatını düzenleyen 7 nci maddesi; siyasi partilerin yan kuruluşlarla, mevzuatı elverişli olan yabancı ülkelerde yurt dışı temsilciliği kurabilmelerine imkan sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklik Anayasanın 68 inci maddesinde 4121 Sayılı Kanunla yapılan değişikliğe uygundur.

MADDE 4.- Bu maddeyle Siyasi Partiler Kanununun üye olmayı düzenleyen 11 inci maddesi değiştirilmekte siyasi partilere üyelik yaşı onsekize indirilmekte ve siyasi partilere üye olamayacaklar (Hakimler, savcılar, yüksek yargı organları mensupları, silahlı kuvvetler mensupları gibi) Anayasa’nın 68 inci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak yeniden tespit edilmektedir.

MADDE 5.- Siyasi Partiler Kanununun 31 inci maddesi değiştirilmekte, siyasi partilerin teşkilat merkezleri arasına yan kuruluşlarla, yurt dışı temsilcilikleri -tüzüklerinde belirtilen yerlerde bulunması şartıyla- eklenmektedir.

MADDE 6.- Siyasi Partiler Kanununun 61 inci maddesinin başlığı “Gelirler ve Kaynakları” şeklinde değiştirilmekte ve birinci fıkra olarak “siyasi partilerin gelirleri amaçlarına aykırı olamaz” hükmü Anayasanın 69 uncu maddesinin üçüncü fıkrası doğrultusunda öngörülmektedir.

MADDE 7.- Bu maddede partilerin gelirleri arasında yer alan bağışlarla ilgili 66 ncı madde düzenlenmektedir. Birinci fıkrada siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilecek ve bulunamayacak kurum ve kuruluşlar tekrar belirlenmektedir. 1995 Anayasa değişikliğine uyum sağlaması amacıyla çıkarılan uyum kanunları doğrultusunda; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatiflerin özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilecekleri hükmü getirilmektedir.

İkinci fıkrada ise, siyasi partilere gerçek ve tüzel kişilerce sağlanacak katkının bir yıl içinde “bir milyar” lirayı geçemeyeceği öngörülmektedir. Burada aynı veya nakdî bağışın yanısıra ayınlara bedelsiz kullanırılmasının da önlenmesi amaçlanmaktadır. Karşılıksız mali yardım ve kullandırmalarla siyasi partilerin iradeleri dışında etki altına girmelerinin önüne geçilmesi, kısaca

8 5
iradelerinin ipotek altına alınmaması amaçlanmaktadır. Ekonomik iktidar ile siyasi iktidar çatışmasının olduğu bu noktada ekonomik iktidarın siyasi iktidarın önüne geçmesinin önlenmesi böyle bir kısıtlamayı zorunlu kılmaktadır.

66 ncı maddenin üçüncü fıkrası Anayasanın 69 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrası doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Buna göre siyasi partiler; yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir surette aynî veya nakdî yardım ve bağış alamayacaklardır. Anayasanın 69 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrası bu hali temelli kapatma sebebi olarak belirtmektedir.

MADDE 8.- Siyasi Partiler Kanununun 67 nci maddesi başlığı ile birlikte, Anayasasının 69 uncu maddesinin “siyasi partiler, ticari faaliyetlere girişemezler” yönündeki ikinci fıkrası doğrultusunda düzenlenmekte, siyasi partilerin ticari faaliyette bulunamayacakları, kredi veya borç alamayacakları yönünde hüküm getirilmektedir.

MADDE 9.- Siyasi Partiler Kanununun 70 inci maddesinin ikinci fıkrasında geçen “beşbin” ibaresi “beş milyon” olarak değiştirilmektedir. Ayrıca, “siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz” hükmü, birinci fıkra olarak eklenmiştir.

MADDE 10.- Anayasanın 69 uncu maddesinde yapılan değişiklik; siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunun denetiminin Anayasa Mahkemesince yapılacağı, bu hususun denetim yöntemleri ve aykırılık halinde uygulanacak yaptırımların Kanunda gösterileceği düzenlemesi getirilmiştir. Bu maddeyle Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesi Anayasanın 69 uncu maddesine uygun olarak yeniden düzenlenmektedir.

MADDE 11.- Anayasanın 69 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik, Anayasa Mahkemesinin siyasi partilerle ilgili denetim görevini yerine getirirken Sayıştay’dan yardım sağlayacağı ve bu denetim sonunda verdiği kararların kesin olduğu, düzenlemeleri getirilmiştir. Bu madde ile, 69 uncu maddede yapılan değişiklik doğrultusunda Siyasi Partiler Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmekte ve son fıkrasına bir cümle eklenmektedir.

MADDE 12.- Bu madde ile siyasi partilerin uymakla yükümlü olduğu mali hükümlerin müeyyidelerinden, hazinece el koymayı düzenleyen 76 ncı maddesi, Kanuna aykırı bağış kabul etmenin yanısıra mal veya gelir edinimlerini de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmektedir. Anayasanın 69 uncu maddesinin ikinci fıkra hükmü ile getirilen ticaretle uğraşma yasağı çerçevesinde, siyasi partilerin her ne suretle olursa olsun doğrudan veya dolaylı olarak yürüttükleri ticari faaliyetten elde ettikleri gelirler dahi hazineye irat kaydolunacaktır.

MADDE 13.- Siyasi Partiler Kanununun 79 uncu maddesinin (c) bendi Anayasanın 69 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrası doğrultusunda yeniden yazılmış ve siyasi partilerin yurt dışı temsilcilikler açmaları imkanı getirildiğinden (b) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

98

Madde 14.- Siyasi Partiler Kanununun 95'inci maddesi Anayasada yapılan

değişiklik doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Buna göre kapatılan siyasi parti bir başka ad altında kurulamayacak; bir siyasi partinin kapatılmasına söz ve eylemleriyle neden olan kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesinin kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmi Gazete'de gerekçeli olarak yayımlanmasından başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olamayacaklar ve siyasi partiler bu kişileri hiçbir suretle seçimlerde aday gösteremeyeceklerdir.

MADDE 15.- Anayasanın 69 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle siyasi partilerin kapatılması davalarının bizzat Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından açılması hükmü getirilmiştir. Siyasi Partiler Kanununun siyasi partilerin kapatılmasında görevli mahkeme ve savcılığı düzenleyen 98 inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları bu doğrultuda yeniden düzenlenmiştir. Birinci fıkra da yer alan diğer esaslar; 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da bulunduğundan madde metninden çıkarılmıştır. Ayrıca, Anayasanın 69 uncu maddesinde yapılan değişiklikle Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi partilerin faaliyetlerini izleme görevi kaldırıldığından 98 inci maddenin dördüncü fıkrası bu yönde değiştirilmiştir.

MADDE 16.- Bu madde ile, siyasi partilerin kapatılmasını düzenleyen Siyasi Partilerin 101 inci maddesi yeniden düzenlenmiştir. Anayasanın 69 uncu maddesinin beş, altı ve dokuzuncu fıkralarında belirtilen kapatılma halleri esas alınmak suretiyle 101 inci madde ele alınmaktadır.

MADDE 17.- Bu madde ile Cumhuriyet Başsavcılığının yetkilerini düzenleyen Siyasi Partiler Kanununun 102 nci maddesine iki fıkra eklenmektedir. Bu değişiklikle siyasi partilerin ilgili organlarının Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere aykırı fiilleri işlemeleri halinde Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılacak işlemler hükme bağlanmaktadır. Siyasi partilerin savcılığın istem yazısında belirtilen hususu yerine getirmemesi durumunda Anayasa Mahkemesince açılacak kapatmayla ilgili dava konusu düzenlenmektedir. Bu davada Anayasa Mahkemesinin Cumhuriyet Başsavcısı, siyasi parti temsilcilerinin sözlü açıklamalarını, gerekli hallerde diğer ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları dinleyerek ve dosya üzerinde inceleme yaparak karar vermesi öngörülmektedir.

MADDE 18.- Siyasi Partiler Kanununun Siyasi partinin yasak eylemlere odak olması hali yeniden düzenlenmektedir. Bu düzenleme ile bir siyasi partinin, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan eylemlerin odak halini oluşturup oluşturmadığının tespitinin Anayasa Mahkemesince belirleneceği hükme bağlanmakta ve Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasında yer alan düzenleme ile paralellik sağlanmaktadır.

MADDE 19.- Siyasi Partiler Kanununun 101 inci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak 104 üncü maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek; bir siyasi partinin Siyasi Partiler Kanununun 101 inci maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde o parti aleyhine Anayasa Mahkemesine, Cumhuriyet Başsavcılığınca re'sen yazı ile başvuracağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 20.- Bu madde ile Kanuna aykırı bağış, kredi veya borç alınması ve borç verilmesinin müeyyidesini düzenleyen Siyasi Partiler Kanununun 116 ncı maddesi değiştirilmekte hapis cezası

kaldırılarak elli milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası getirilmektedir. Bu ceza daha caydırıcı nitelikte değerlendirilmektedir.

MADDE 21.- Bu madde ile siyasi partilere devletçe yapılacak yardımı düzenleyen Ek 1 inci maddesinde değişiklikler yapılmakta "yardımın siyasi partiler arasında genel seçim sonrasında Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilen toplam geçerli oy sayılarıyla orantılı olarak dağıtılacağı" hükme bağlanmakta ve mevcut metnin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 22.- Bu madde ile Siyasi Partiler Kanununa bir ek madde eklenerek, bu Kanunun 66, 70, 111, 114 ve 115 inci maddelerinde yer alan para cezaları ve parasal değerler 1000 kat artırılmış ve bu tutarların her takvim yılı başından geçerli olmak üzere Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca artırılacağı hükme bağlanmaktadır.

Ek 1 inci madde bu kapsamda sayılmamıştır. Madde tabanı tespit etmekte üst sınırlarda Bakanlar Kuruluna yetki vermektedir. Bu nedenle uygulamanın devamı sağlanmak istenmiştir.

GEÇİCİ MADDE .- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra altı ay içinde gerekli tüzük değişikliklerini yapmaya ilgili kurulların yetkili olduğu ancak bu değişikliklerin ilk büyük kongrenin onayına sunulacağı hükmü getirilmektedir.

MADDE 23.- Siyasi Partiler Kanununun Cumhuriyet Başsavcılığının partilerin kuruluşunu denetlemesini düzenleyen 9; 1630 sayılı eski Dernekler Kanununun 52/son maddesine atıf yapan 68/son; yan kuruluşlar yasağını düzenleyen 91; dernek, sendika, vakıf, kooperatif ve meslek kuruluşlarıyla siyasi ilişki ve işbirliğini düzenleyen 92; 12 Eylül 1980 Harekatına karşı beyan ve tutum yasağını düzenleyen 97; ve Ek 4 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 24.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 25.- Yürütme maddesidir.

35.657 DEAR
SİYASİ PARTİLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1.- 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 2.- Bu Kanun, siyasi partilerin kurulmaları, teşkilatlanmaları, faaliyetleri, görev, yetki ve sorumlulukları, mal edinimleri ile gelir ve giderleri, denetlenmeleri, kapanma ve kapatılmalarıyla ilgili hükümleri kapsar.

MADDE 2.- Siyasi Partiler Kanununun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3.- Siyasi Partiler Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“Siyasi partilerin tüzüklerinde ayrıca kadın kolu, gençlik kolu ve benzeri yan kuruluşlarla mevzuatı elverişli olan yabancı ülkelerde yurt dışı temsilciliği kurulması öngörülebilir.”

MADDE 4.- Siyasi Partiler Kanununun 11 inci maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiş ve ikinci fıkrasının (b) bendinin (6) numaralı alt bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“Onsekiz yaşını dolduran, medeni ve siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip bulunan her Türk vatandaşı bir siyasi partiye üye olabilir.

Ancak;

a) Hakimler ve savcılar, Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri, yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, Silahlı Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasi partilere üye olamazlar.”

“Yükseköğretim elemanları, yasaklamanın dışındadır. Bunlar hakkında Yükseköğretim Kanunu uygulanır.

MADDE 5.- Siyasi Partiler Kanununun 31 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 31.- Siyasi partilerin merkez teşkilatı Ankara il merkezinde; il ve ilçe teşkilatları, ilgili il ve ilçe merkezlerinde; belde teşkilatları, il ve ilçe merkezleri hariç olmak üzere, belediye teşkilatı olan yerlerde; yan kuruluşları ve yurtdışı temsilcilikleri ise, tüzüklerinde belirtilen yerlerde bulunur.”

26
29

MADDE 6.- Siyasi Partiler Kanununun 61 inci maddesinin başlığı “Gelirler ve kaynakları” şeklinde değiştirilmiş ve aşağıdaki birinci fıkra eklenmiştir.

“Siyasi partilerin gelirleri amaçlarına aykırı olamaz.”

MADDE 7.- Siyasi Partiler Kanununun 66 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bağışlar

“Madde 66.- Genel ve katma bütçeli dairelerle mahalli idareler ve muhtarlıklar, kamu iktisadi teşebbüsleri, özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye dayanılarak kurulmuş bankalar ve diğer kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsü sayılmamakla beraber ödenmiş sermayesinin bir kısmı Devlete veya bu fıkra adı geçen kurum, idare, teşebbüs, banka veya kuruluşlara ait müesseseler, siyasi partilere, hiçbir suretle taşınır veya taşınmaz, mal veya nakit veya haklar bağışlayamaz ve bu gibi mal veya hakların kullanılmasını bedelsiz olarak bırakamazlar; bağlı oldukları kanun hükümleri dışında siyasi partilere aynî hakların devrine dair tasarruflarda bulunamazlar. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatifler, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilirler.

Yukarıdaki fıkranın dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin bir siyasi partiye aynı yıl içerisinde bir milyar liradan fazla kıymette aynî veya nakdî bağışta bulunması ve ayınları kullandırması yasaktır. Bağış veya bağışların bağışta bulunanın veya yetkili temsilcisine veya vekiline ait olduğunun partice verilen makbuzda açıkça belirtilmesi gerekir. Böyle bir belgeye dayanılmaksızın siyasi partilerce bağış kabul edilemez.

Siyasi partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynî veya nakdî yardım ve bağış alamazlar.”

MADDE 8.- Siyasi Partiler Kanununun 67 nci maddesinin başlığı ile birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ticari faaliyet, kredi ve borç alma yasağı”

“Siyasi partiler ticari faaliyette bulunamazlar, kredi veya borç alamazlar.”

MADDE 9.- Siyasi Partiler Kanununun 70 inci maddesinin ikinci fıkrasında geçen “beşbin” kelimesi “beş milyon” olarak değiştirilmiş ve aşağıdaki birinci fıkra eklenmiştir.

“Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.”

MADDE 10.- Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 74.- Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunu denetler.

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri elli milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.”

MADDE 11.- Siyasi Partiler Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin son fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu denetimi, Sayıştay’dan yardım sağlanarak hazırlatacağı raporlar üzerinden yapabileceği gibi, siyasi partilerin genel merkezlerinde ve mahalli teşkilatlarında doğrudan doğruya veya kendi üyeleri arasından görevlendireceği bir naip üye veya mahallin en kıdemli adli veya idari yargı hakimi niyabetinde yaptıracağı inceleme ve araştırmalar üzerinden de yapabilir.”

“Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonucunda vereceği kararlar kesindir.”

MADDE 12.- Siyasi Partiler Kanununun 76 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağış kabul ettiği, ayın kullandığı, mal veya gelir edindiği, Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasi partilerin, bu yolla elde ettikleri gelirlerin tamamının, Kanunda belirtilen miktarlardan fazla gelirlerle, taşınmaz malların kanuni miktarı geçen kısmının karşılığının Hazine’ye irad kaydedilmesine, taşınmaz malların ise Hazine adına tapuya tesciline karar verilir.

MADDE 13.- Siyasi Partiler Kanununun 79 uncu maddesinin (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (b) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“c) Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyruğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, yardım kabul edemezler, bunlardan emir alamazlar ve bunların Türkiye’nin bağımsızlığı ve ülke bütünlüğü aleyhindeki karar ve faaliyetlerine katılamazlar.”

MADDE 14.- Siyasi Partiler Kanununun 95 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kapatılan siyasi partiler ve mensuplarının durumu

Madde 95.- Kapatılan siyasi parti bir başka ad altında kurulamaz. Bir siyasi partinin kapatılmasına söz veya eylemleriyle neden olan kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesinin kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmi Gazete’de gerekçeli olarak yayımlanmasından başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olamazlar. Siyasi partiler bu kişileri hiçbir suretle seçimlerde aday gösteremezler. “

MADDE 15.- Siyasi Partiler Kanununun 98 inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasi partilerin kapatılması davaları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından Anayasa Mahkemesinde açılır.”

“Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı siyasi partilerden incelenmek üzere gerekli gördüğü belgeleri isteyebilir.”

MADDE 16.- Siyasi Partiler Kanununun 101 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Anayasadaki yasaklara aykırılık halinde partilerin kapatılması

Madde 101.- Anayasa Mahkemesince bir siyasi parti hakkında kapatma kararı,

a) Bir siyasi partinin tüzük ve programının devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine aykırı olması, sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlaması; suç işlenmesini teşvik etmesi,

b) Bir siyasi partinin, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı eylemlerin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespiti,

c) Bir siyasi partinin, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alması,

Hallerinde verilir.

MADDE 17.- Siyasi Partiler Kanununun 102 inci maddesine aşağıdaki fıkra^a eklenmiştir.

“Parti büyük kongresi, merkez karar ve yönetim kurulu veya bu kurulun iki ayrı kurul olarak oluşturulduğu haller, Türkiye Büyük Millet Meclisi grup yönetim kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi grup genel kurulu, parti genel başkanı, dışında kalan parti organı, mercii veya kurulu tarafından Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere aykırı fiilin işlenmesi halinde, fiilin işlendiği tarihten başlayarak iki yıl geçmemiş ise, Cumhuriyet Başsavcılığı söz konusu organ, mercii veya kurulun işten el çektilmesini yazı ile o partiden ister. Parti üyeleri 68 inci maddenin dördüncü fıkra hükümlerine aykırı fiil ve konuşmalarından dolayı hüküm giyerler ise, Cumhuriyet Başsavcılığı bu üyelerin partiden kesin olarak çıkarılmasını o partiden ister.

Siyasi parti, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde istem yazısında belirtilen hususu yerine getirmediği takdirde, Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasa Mahkemesinde o siyasi partinin kapatılması hakkında dava açar. Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenmiş iddianamenin tebliğinden itibaren otuz gün içinde ilgili siyasi parti tarafından söz konusu parti organı, mercii veya kurulun işten el çektilmesi ve parti üyesi veya üyelerin partiden kesin olarak çıkarılmaları halinde, o partinin kapatılması hakkındaki dava düşer. Aksi takdirde Anayasa Mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak, Cumhuriyet Başsavcısının ve siyasi parti temsilcilerinin sözlü açıklamalarını , gerekli gördüğü hallerde diğer ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları da dinlemek suretiyle açılmış bulunan davayı karara bağlar.”

MADDE 18.- Siyasi Partiler Kanununun 103 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bir siyasi partinin yasak eylemlere odak olması hali

✓ Madde 103.- Bir siyasi partinin Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne aykırı eylemlerin odak halini oluşturup oluşturmadığı hususu Anayasa Mahkemesince belirlenir.

MADDE 19.- Siyasi Partiler Kanununun 104 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bir siyasi partinin bu Kanunun 101 inci maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde bulunması sebebiyle o parti aleyhine Anayasa Mahkemesine, Cumhuriyet Başsavcılığınca re’sen yazı ile başvurulur.

MADDE 20.- Siyasi Partiler Kanunun 116 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kanuna aykırı bağış, kullandırma, kredi veya borç alınması, borç verilmesi

✓ Madde 116.- Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı kabul eden parti sorumlusu, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kredi veya borç veren veya alanlar ile bu krediyi veya borcu alan veya veren parti sorumlusu hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak mal veya hakları Kanunda belirlenen bağış sınırının en az üç katını aşan miktarda bedelsiz kullandıran kişi ve kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayı elli milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden yardım veya bağış kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayı bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 21.- Siyasi Partiler Kanununun Ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu ödenek yukarıdaki fıkra gereğince Devlet yardımı yapılacak siyasi partiler arasında, bu partilerin genel seçim sonrasında Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilen toplam geçerli oy sayıları ile orantılı olarak bölüştürülmek suretiyle her yıl ödenir.”

“Bu Kanunun 76 ncı maddesi hükmü dairesinde gelirleri Hazineye irad kaydedilen ve taşınmaz malları Hazine adına tapuya tescil edilen siyasi partilere, bu madde gereğince yapılacak Devlet yardımından, Hazineye irad kaydedilen gelirin Hazine adına tapuya tescil edilen taşınmazların toplam değerinin iki katı indirilir.”

30 32
MADDE 22.- Siyasi Partiler Kanununa aşağıdaki 6 ncı Ek Madde eklenmiştir.

63/ “Ek Madde 6.- Bu Kanunun 66, 70, 111, 114 ve 115 inci maddelerinde yer alan para cezaları ve parasal değler 1000 kat arttırılmıştır.

Bu tutarlar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değlerlenme oranında arttırılır.”

GEÇİCİ MADDE .- Siyasi partilerin merkez karar ve yönetim kurulları, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içerisinde gerekli görülen tüzük değışikliğini yapmaya yetkilidir. Bu değışiklikler izleyen ilk büyük kongrenin onayına sunulur.

MADDE 23.- Siyasi Partiler Kanununun 9 ncu maddesi, 68 inci maddesinin son fıkrası, 91, 92, 97 ve Ek 4 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 24.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 25.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

57
34

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**SIYASİ PARTİLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1.- Teklifin 1 inci maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

MADDE 2.- Teklifin 2 nci maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

MADDE 3.- Siyasi Partiler Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“Siyasi partilerin tüzüklerinde ayrımcı kadın kolu , gençlik kolu ve benzeri yan kuruluşlarla, yabancı ülkelerde yurt dışı temsilciliği kurulması öngörülebilir.”

MADDE 4.- Teklifin 4 üncü maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

MADDE 5.- Teklifin 5 inci maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

MADDE 6.- Teklifin 6 ncı maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

MADDE 7.- Siyasi Partiler Kanununun 66 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bağışlar

Madde 66.- Genel ve Katma bütçeli dairelerle mahalli idareler ve muhtarlıklar, kamu iktisadi teşebbüsleri, özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye dayanarak kurulmuş bankalar ve diğer kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsü sayılmamakla beraber ödenmiş sermayesinin bir kısmı Devlete veya bu fıkra da adı geçen kurum, idare, teşebbüs, banka veya kuruluşlara ait müesseseler, siyasi partilere, hiçbir suretle taşınır veya taşınmaz, mal veya nakit veya haklar bağışlanamaz ve bu gibi mal veya hakların kullanılmasını bedelsiz olarak bırakamazlar; bağlı oldukları kanun hükümleri dışında siyasi partilere aynı hakların devrine dair tasarruflarda bulunamazlar. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatifler, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilirler.

Yukarıdaki fıkranın dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin bir siyasi partiye aynı yıl içerisinde bir milyar liradan fazla kıymette aynı veya nakdi bağışta bulunması yasaktır. Bağış veya bağışların bağışta bulunana veya yetkili temsilcisine veya vekiline ait olduğunun partice verilen makbuzda açıkça belirtilmesi gerekir. Böyle bir belgeye dayanılmaksızın siyasi partilerce bağış kabul edilemez.

32
37

Siyasi partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynı veya nakdi yardım ve bağış alamazlar.

MADDE 8.- Teklifin 8 inci maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 9.- Teklifin 9 uncu maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 10.- Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 74.- Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunu denetler.

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.

MADDE 11.- Teklifin 11 inci maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 12.- Siyasi Partiler Kanununun 76 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağış kabul ettiği, mal veya gelir edindiği, Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasi partilerin, bu yolla elde ettikleri gelirlerin tamamının, Kanunda belirtilen miktarlardan fazla gelirlerle, taşınmaz malların kanuni miktarı geçen kısmının karşılığının Hazineye irad kaydedilmesine, taşınmaz malların ise Hazine adına tapuya tesciline karar verilir.”

MADDE 13.- Teklifin 13 üncü maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 14.- Teklifin 14 üncü maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 15.- Teklifin 15 inci maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 16.- Teklifin 16 ncı maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 17.- Teklifin 17 nci maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 18.- Teklifin 18 inci maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 19.- Siyasi Partiler Kanunun 104 üncü maddesinin kenar başlığı “Diğer sebeplerle başvuru” şeklinde değiştirilmiş ve Teklifin 19 uncu maddesi Komisyonumuzca ^{aynen} kabul edilmiştir.

MADDE 20.- Siyasi Partiler Kanununun 116 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kanuna aykırı bağış, kredi veya borç alınması, borç verilmesi

Madde 116.- Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı kabul eden parti sorumlusu, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kredi veya borç veren veya alanlar ile bu krediyi veya borcu veren parti sorumlusu hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

alan

33
36

Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden yardım veya bağış kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayı bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 21.- Teklifin 21 inci maddesi Komisyonumuzca *Laynen* kabul edilmiştir.

MADDE 22.- Siyasi Partiler Kanununun 111 inci maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yazılı “beşbin liradan on bin liraya kadar hafif para cezası” ibareleri “beş milyon liradan on milyon liraya kadar hafif para cezası”, aynı maddenin (c) bendinde geçen “ellibin liradan az olmamak üzere ağır para cezası” ibaresi “elli milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası”; 114 üncü maddesinin birinci fıkrasında yazılı “on bin liradan yirmibeşbin liraya kadar hafif para cezası ibaresi “ on- milyon liradan yirmibeşmilyon liraya kadar hafif para cezası” ; 115 inci maddesinin birinci fıkrasında yazılı “beşbin liradan onbin liraya kadar hafif para cezasına” ibaresi “beş milyon liradan on milyon liraya kadar hafif para cezasına” olarak değiştirilmiş ve Kanuna aşağıdaki Ek 6 ncı madde eklenmiştir.

Ek Madde 6.- Bu Kanunun 66,70 ve 74 üncü maddelerinde yer alan parasal değerler ile 111, 114 ve 115 inci maddelerinde geçen para cezaları, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır.

GEÇİCİ MADDE. Teklifin geçici maddesi Komisyonumuzca *Laynen* kabul edilmiştir.

MADDE 23.- Siyasi Partiler Kanununun 9 uncu maddesi, 68 inci maddesinin son fıkrası, 79/b, 91, 92, 97 ve Ek 4 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 24.- Teklifin 24 üncü maddesi Komisyonumuzca *Laynen* kabul edilmiştir.

MADDE 25.- Teklifin 25 inci maddesi Komisyonumuzca *Laynen* kabul edilmiştir.